

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ
НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ:
ІСТОРІЯ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ**

Матеріали
IV Всеукраїнської науково-практичної конференції
У двох частинах
Частина 2

(Суми, 19 травня 2017 року)

Суми
2017

все те позитивне, що було покладено в основу задля розвитку України та розвивати країну, адже як говорить українське прислів'я: «Все велике починається з малого», а ми, Український народ, повинні оберігати те, що зроблено для нас та для розвитку України.

---

1. *Купрійчук В.* Гуманітарний розвиток Української держави в добу П. Скоропадського / В. Купрійчук // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України №4, 2011.– С.18-24.

2. *Рум'янцев В. О.* Павло Скоропадський в українському державотворенні (до 140-річчя з дня народження) /В. О. Рум'янцев // Вісник Академії правових наук України: зб. наук. пр. – Х.: Право, 2013. – №1(72). – С.34-43.

3. *Пархоменко В.* Формування гетьманських військових частин в Одесі у 1918 році / В.Пархоменко // Наукові праці ,том 4 / УДК 94 (477.74),1918. – С.68-71.

4. *Швець Д. В.* Охорона громадського порядку в Україні часів національної революції (1917 – 1921 рр) : проблема організації та кадрового забезпечення / Швець Д. В. // Тези виступів учасників Міжкафедрального круглого столу до Дня Соборності України (м. Харків, 20 січня 2017 р.) – Х : ХНУВС, 2017. – С. 8-13.

ПАНЧЕНКО А.

(науковий керівник – к. і. н., доц. *Н. В. Лобко*)

ДІЯЛЬНІСТЬ БЛАГОДІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В ОСВІТЯНСЬКІЙ ГАЛУЗІ В ХАРКІВСЬКІЙ ГУБЕРНІЇ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ ст.

Історія української благодійної діяльності, меценатства - складова і невід'ємна частина національної історії та її відродження.

Мала глибокі традиції благодійності в галузі освіти і Харківська губернія. Губернія, що зосередила на своїй території значний на ті часи освітній і промисловий потенціал, об'єктивно опинилася серед лідерів в організації та розвитку благодійності.

Реформи 1860 – 70 – х років викликали появу багатьох благодійних організацій, заснованих на ініціативі різних

громадських груп. Уже в другій половині XIX – на початку XX століття в губернії існувало 25 благодійних товариств. У Харкові на початку XX століття благодійні організації підтримували 9 навчальних закладів середньої ланки. Найбільш потужними і відомими своїми діями по розвитку народної освіти в губернії були такі благодійні товариства (які співпрацювали з земствами): Благодійне товариство Сергія Миколайовича Муханова (перше приватне благодійне товариство в Харківській губернії), Харківське товариство поширення в народі писемності (засновано в 1869 р.), Товариство нагляду безпритульних малолітніх сиріт (з 1874 р.), Товариство піклування про бідних учнів і учениць в с. Новій-Водолазі Валківського повіту Харківської губернії», Товариство допомоги бідним учням і ученицям всіх навчальних закладів м. Змійова Харківської губернії та інші.

Перші заходи товариства писемності були спрямовані на розробку широких програм початкового навчання.

У 1877 р. товариством була відкрита жіноча реміснична школа, у 1890 р. – малярно-декоративна школа, у 1894 р. – Безруківська хутірська школа з навчанням корзинового ремеслу.

У 1870-х рр. XIX століття товариство писемності розпочало організацію безкоштовних народних читань як одну з форм освіти. Насамперед читання проводилися в містах, а потім, після поширення правил про народне читання на повіти (1876 року), організувало аудиторії в селах Харківської губернії.

Перші читання в сільській місцевості пройшли в 1895 р. в слободі Дергачі Харківського повіту. Однак товариство не мало достатньо коштів, щоб організувати таке читання у віддалених селах Харківської губернії. Тому в 1896 р. члени комісії народних читань товариства звернулися до Харківського губерньського земства з клопотанням про виділення субсидії в розмірі 1100 руб. на рік (по 100 руб. на кожний повіт). Кошти

виділялися під наглядом керівництва комісії товариства письменності, а читання проводилися у повітових містах – Богодухові, Старобільську, Вовчанську, Куп'янську, Слов'янську, Ізюмі, Золочеві та інших [1]. У 1898 р. за допомогою комісії Харківського товариства письменності народні читання відбулися вже в 9 повітових містах і 33 селах Харківської губернії.

Досвідом товариства і його комітетів користувалися всі, хто був не байдужий до освіти. Довідкові видання товариства, як, наприклад, «Керівництво до влаштування народних читань», зразкові рекомендаційні каталоги комітету сільських бібліотек, «Керівництво до влаштування народної безкоштовної бібліотеки-читальні» і багато інших видань товариства, розходилися у великій кількості примірників далеко за межі Харківщини [2].

Харківське товариство поширення в народі письменності існувало в основному за рахунок членських внесків і пожертв. Вони здійснювалися в різних формах. Піаніст А. Рубінштейн і оперний співак Ф.І. Шаляпін давали концерти, збір з яких надходив до каси товариства; вчені, наприклад, О. І. Кирпічников, Д. М. Овсянко-Куликовський, П.Д. Хрущов, Я. І. Ковальський, О. Н. Краснов, В.Я. Данилевський читали на користь товариства лекції; великі підприємці приходили на допомогу, надаючи грошові пожертви [2].

Благодійні товариства мали на меті надавати не тільки матеріальну допомогу тим, хто її потребував, але й допомагати людині стати корисним суспільству, який би міг жити цілком самостійно, не маючи потреби отримувати громадські пожертви.

Таким чином діяльність благодійних організацій в Харківської губернії була важливим джерелом розвитку й підтримки освіти, а також сприяла перетворенню регіону на провідний освітній центр країни. Часто меценати краю ставали

прикладом для інших небайдужих до проблеми поширення освіти серед простого населення.

---

1. Краткий очерк возникновения и деятельности благотворительных учреждений Харьковской губернии. – Х.: Тип. Губернского Правления, 1846. – 160 с.

2. Багалей Д.И., Миллер Д.П. История города Харькова за 250 лет его существования: В 2 т. / Д.И. Багалей, Д.П. Миллер. – Х.: Тип. Зильберберга, 1912. – Т. 2. – 974 с.

САВЧЕНКО А.

(науковий керівник – к. і. н., доц. *Н. В. Лобко*)

ЗМІНА УКРАЇНСЬКИХ ВЕСІЛЬНИХ ОБРЯДІВ ПІД ВПЛИВОМ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Нині під впливом глобалізації, а то й як результат сімдесятирічного панування радянської влади та ідеології, змінилось як ставлення українців до власне весілля, так і до весільних обрядів та традицій.

Перш за все, для переважної більшості населення, можливо, не по кишені святкувати кількадедне весілля, тому до 80% сучасних весінь відбуваються за європейським зразком – в один день.

Змінився одяг молодят. Практично, вже не побачиш наречених в національному українському одязі – наречена майже завжди в білій сукні та фаті, а наречений – у святковому костюмі з краваткою. Цей елемент нами запозичений з Західної Європи.

Наречена має при собі мініатюрний букет квітів, який наприкінці вечора має передати, як естафетну паличку, комусь із незаміжніх подруг. Власне, це також не український обряд, а запозичений. Зовсім недавно у програму весільного дійства увійшла спроба передавати естафету неодруженим хлопцям: